



با توجه به اینکه اعتکاف عبادتی پرارزش و دارای ابعاد متعدد بوده، دارای ظاهری است و باطنی، جسمی دارد و جانی. که باید به هر دو بعد آن نظر و از آفات و آسیبهای اجتماعی برحذر داشته و از افراط و تفریط بپرهیزیم. به طور اجمال ظاهر اعتکاف که همان صورت شرعی آن می باشد توقف سه روزه در مسجد به قصد اعتکاف، به همراه روزه و اشتغال به اعمال مأثوره است که به عنوان جسم و پیکره آن محسوب می گردد. و باطن آن - که روح و جان این سنت حسنه می باشد - حالت انقطاع، حضور و دلدادگی است که جز در خلوت مراقبه حاصل نمی گردد.

حال که در سالهای اخیر به لطف الهی در ایران عزیز، استقبال شایانی از اعتکاف شده، همراه آن بعضی آسیب ها و آفت هایی به وجود آمده و یا در حال به وجود آمدن می باشد که لازم است جهت حفظ این عمل عبادی، در گام اول این نارسایی ها و آفتها شناخته و در گام بعدی، برای رفع آنها اقدام نمائیم.

این نارسایی ها را می توان به شرح ذیل عنوان کرد:

1- تبدیل شدن اعتکاف به مراسم دینی و مذهبی صرف از سوی دست اندرکاران: با توجه به اینکه اعتکاف برای تقویت ارتباط خصوصی افراد - ولو در جمع دیگران - با ذات اقدس الهی بوده و در اصل عبادتی فردی و غیرجمعی می باشد، باید در راستای حفظ آرامش محیط و حاکم کردن جو تفکر و سکوت در فضای اعتکاف تلاش لازم مبذول گردد تا فلسفه وجودی این عمل عبادی، که خلوت، تفکر و حضور تام در محضر ربوبی می باشد تحقق پیدا کند.

بنابراین پرکردن اوقات معتکفین عزیز، تنها با برنامه های مختلف فرهنگی مانند سخنرانی های فشرده، دعاهای طولانی، شبی با قرآن، تواشیح، ختم صلوات، قطعنامه، مداحی و ... که به صورت عمومی از پشت میکروفون پخش می گردد، با روح این عمل عبادی سازگار نبوده و باعث دلزدگی می شود. البته انجام این برنامه ها به صورت محدود و کنترل شده، مثمر ثمر بوده و باعث ارتقاء معرفت اعتقادی و فکری معتکفین و جوانان عزیز می گردد.

2- ترویج خرافه گرایی

سوء استفاده از فضای معنوی ایجاد شده به برکت اعتکاف توسط برخی از ناآگاهان یا احياناً مغرضان، آسیب دیگری است که ضمن تهدید اعتکاف، آن را به سمت بی خاصیت کردن می کشاند. به ویژه در جمع بانوان معتکف که بیش از 60% معتکفین را تشکیل می دهند، با به وجود آمدن فضای معنوی و احوال زودگذر، این مساله می تواند شیوع بیشتری داشته باشد. اعمالی از قبیل دیدن حضرت مهدی (عج) و یا سایر معصومین و به تبع آن غش کردن ها و سپس افشای آن در جمع حاضر، تبرک جستن به لباس سخنران و یا مداح برنامه که فضای معنوی مناسبی را ایجاد کرده اند، و فوت کردن به آب دعای ام داود و صف کشیدن جهت استفاده از آن و امثال آن، چیزی جز سطحی نگری، کم ظرفیتی و آسیب پذیری فکری و فرهنگی نبوده و هیچگونه سند و مدرک عقلی و شرعی ندارد و چه بسا ممکن است بعضی از افراد و پیروان فرق عرفانی منحرف، آگاهانه به این مسأله دامن بزنند.

3- تبدیل شدن اعتکاف به عادت و تفریح از سوی معتکف: ارتباط نزدیک معتکفین باهم در یک جمع و گذشت زمان، باعث ایجاد زمینه ای نامناسب برای رواج برخی از کارها و اعمال پسندیده یا ناپسند می گردد که لحظه های ملکوتی ایام اعتکاف را از دست گرفته و به جای خلوت و حضور قلب در محضر دوست، سرگرمی های دیگری را به ارمغان می آورد.

به عنوان نمونه می توان به رفیق بازی های و گپ های دوستانه، کشمکش های گروهی و احياناً جناحی، ملاقاتهای غیرضروری خانوادگی، سرگرمی با تلفن همراه، جشن پتوی بعد از اعتکاف (به ویژه در جمع های جوان) و مانند آن اشاره کرد. اعتکاف سالانه يك معتکف سالک و مراقب باید، با اعتکاف سالهای گذشته متفاوت بوده رشد معنوی خوبی را از جهت تسنن به سنت پیامبر اعظم (ص) در همه ابعاد داشته باشد.

4- عدم رعایت حقوق سایر معتکفین

با توجه به استقبال شایان و حضور چشمگیر مردم عزیز و خصوصاً جوانان در مراسم اعتکاف و تراکم بیشتر معتکفین گرامی در برخی از مساجد، رعایت حقوق دیگر معتکفان ضروری می باشد، در غیر این صورت، دچار تناقض آشکار در بحث بندگی و سلوک خواهیم بود. زیرا هر کاری که مزاحم عبادت و حتی خواب دیگران شود نه تنها ناشایست، چه بسا در مواردی حرام است.

بنابراین باید برنامه های فردی يك معتکف، ام از خواندن نماز شب، دعا و مناجات، قرآن و توسل، نباید کوچکترین تداخلی با حقوق دیگران داشته باشد و سعی نماید در کلیه برنامه های خود ام از خوراک و پوشاک با سایر معتکفین همگون بوده و به امور پیش افتاده ای مانند رقابت ها و چشم هم چسبی ها پرداخته نشود تا خدای نکرده معتکفی رنجیده خاطر نگردد.

محمد فتح الله زاده